

NARRATIEF: Ontwikkeling van arbeidsmarkt van (top-)sectoren in Nederland (2013-2023)

AUTEURS: HCA coördinatoren van verzamelde topsectoren: Onno de Vreede (Chemie en Water/Maritiem), Eva Verbiest (LSH), Marsha Wagner en Erwin Nideveld (Energie), Yolande de Heus (Logistiek), Jelmer Schreuder (ICT), Eva van der Boom (HTSM), Eke Boesten (AF + TU) en Maaïke Riemersma (Bouw).

DATA ANALYSE: Jasper Veldman en Wazir Sahebali (Dialogic)

DATUM: 31 okt 2024

SAMENVATTING

In dit document worden de ontwikkelingen op de Nederlandse arbeidsmarkt besproken gedurende de afgelopen tien jaar (2013-2023). We staan eerst stil bij de Nederlandse arbeidsmarkt in z'n algemeenheid en, daarna bij die van de tien topsectoren in het bijzonder.

Het doel van dit document is om de beleidsvorming binnen de Human Capital Agenda's van Nederland (zowel topsectoren als niet topsectoren) te ondersteunen met kwantitatieve data en trend analyses a.h.v een 7 tal human capital aspecten.

Voor de Nederlandse arbeidsmarkt kijken we naar de ontwikkeling van het aantal werknemers/ zelfstandigen en het effect van immigratie (paragraaf 1-2).

Voor de topsectoren zoomen we specifiek in op instroom- en uitstroom dynamieken, het aandeel technische- en ICT beroepen, en de leeftijd en het geslacht van de werknemers (paragraaf 3-7).

Voor gedetailleerde informatie van alle 96 economische sectoren (SBI codes) van Nederland verwijzen we graag naar het in augustus 2024 ge-update human capital dashboard van de HCA topsectoren: <https://topsectorenarbeidsmarktmonitor.nl/samenvatting>

Deelpublicaties voor de 10 topsectoren kunnen worden gedownload via: <https://topsectorenarbeidsmarktmonitor.nl/publicaties>

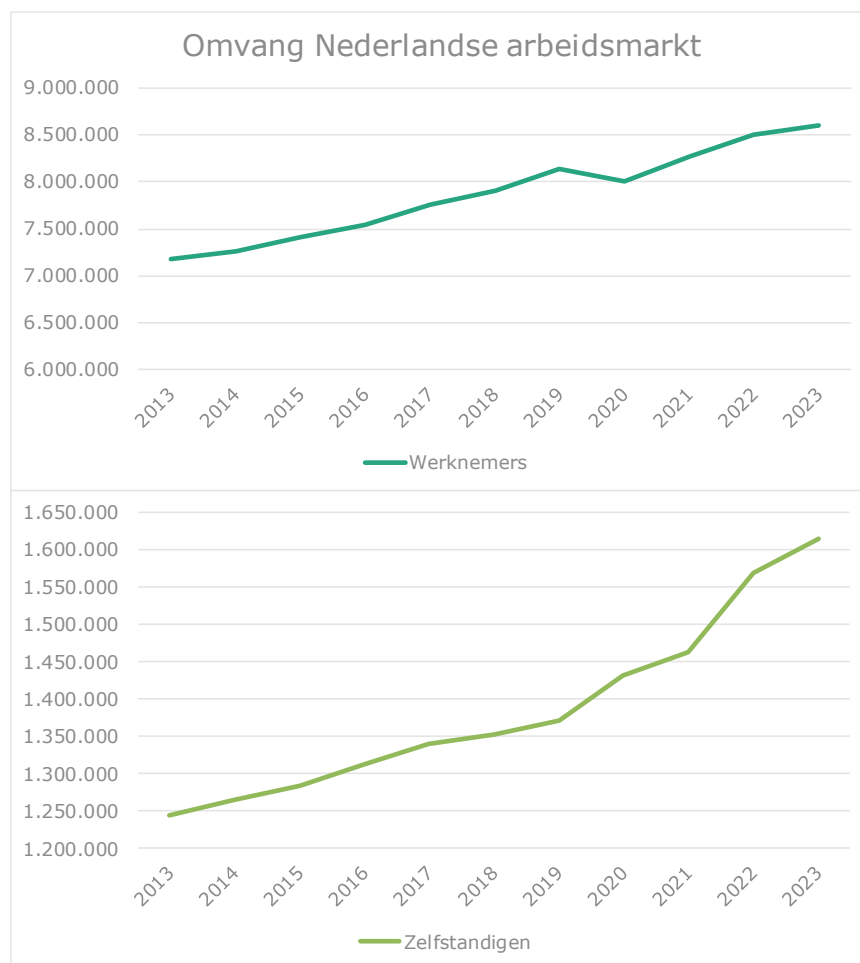
1. De arbeidsmarkt in Nederland blijft groeien

De totale arbeidsmarkt in Nederland, bestaande uit werknemers en zelfstandigen, is de afgelopen 10 jaar flink gegroeid, en is inmiddels volgens het CBS op ongeveer 10 miljoen gekomen. Mensen kunnen tegelijkertijd werknemer en zelfstandige zijn.

Het aantal *werknemers in bedrijven en organisaties* op de Nederlandse arbeidsmarkt is sinds 2013 gegroeid met ruim 1 miljoen en bedraagt nu ca. 8,5 miljoen.

Het *aantal zelfstandigen* op de Nederlandse arbeidsmarkt is in de afgelopen 10 jaar met meer dan 300.000 toegenomen en bedraagt nu ca. 1,6 miljoen.

Dat er ondanks de groeiende arbeidsmarkt nog steeds krapte is (meer vacatures dan werkzoekenden) onderstreept het belang van arbeidsbesparing door middel van arbeidsbesparende innovaties, in alle sectoren.

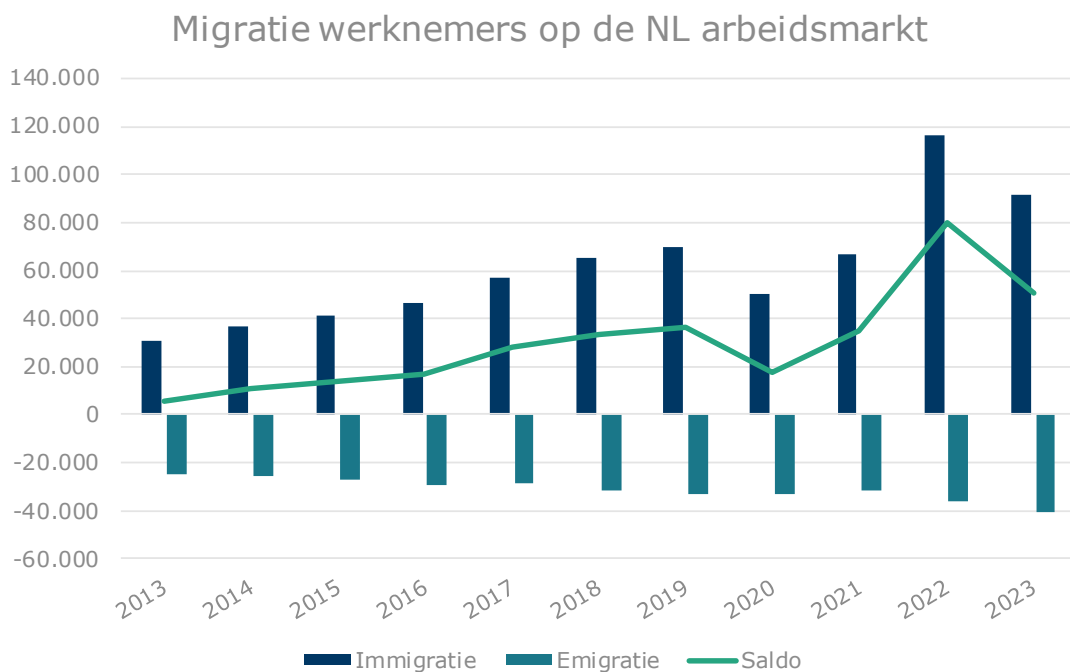

2. Immigratie is belangrijk voor de arbeidsmarkt van Nederland

Immigratie levert een duidelijke bijdrage aan de groei van de arbeidsmarkt in Nederland. In totaal kwamen er in 2023 ongeveer 90.000 mensen naar Nederland om daar te werken, terwijl ruim 40.000 werknemers vertrokken naar het buitenland.

Netto nam het aantal werknemers door immigratie in 2023 dus toe met ca 50.000. Dit is tien keer zoveel als in 2013.

Immigratie draagt in belangrijke mate bij aan het invullen van vacatures in Nederland. Van de ca. 105.000 nieuwe werknemers op de Nederlandse arbeidsmarkt in 2023 kwam ongeveer de helft door netto immigratie.

3. Bijdrage topsectoren aan Nederlandse arbeidsmarkt is significant

Van de 8.5 miljoen werknemers in Nederland werken er inmiddels ca 3,5 miljoen voor een topsector. Het aandeel van de topsectoren binnen het totale aantal werknemers in Nederland is in de afgelopen 10 jaar vrij stabiel gebleven (40%).

In alle topsectoren is het aantal werknemers sinds 2013 flink gegroeid. Life Sciences & Health (LSH), de grootste van de 10 topsectoren, zag de grootste absolute groei, met een toename van meer dan 240.000 werknemers sinds 2013. Hiervan is het overgrote deel toe te schrijven aan groei van de “Health”-kant, oftewel gezondheidszorg en welzijn.

De grootste procentuele groei vond plaats in de ICT-sector, waar het aantal werknemers in tien jaar tijd met meer dan 43% toenam. Hiermee laat de ICT-sector alle andere sectoren achter zich. De ICT-sector is van groot belang voor de digitalisering van Nederland. Ook in andere topsectoren zijn er extra ICT professionals bij gekomen (zie hoofdstuk 5).

Ook alle andere topsectoren lieten duidelijke groei zien: Tuinbouw & Uitgangsmaterialen (+34%), HTSM (+32%), Water & Maritiem (+20%), Agri & Food en LSH (beide +18%), Logistiek (+17%), Energie (+15%), Creatieve Industrie (+13%) en Chemie (+12%).

Topsector	2013	2019	2020	2021	2022	2023
Agri & Food	320.000	353.700	357.800	367.200	371.900	379.300
Chemie	73.100	78.700	77.400	78.900	81.700	82.000
Creatieve industrie	152.000	163.000	149.000	160.900	171.500	172.000
Energie	183.700	191.000	194.800	198.400	205.700	211.600
HTSM	437.700	527.600	530.100	547.000	567.700	579.500
ICT-sector	241.000	299.300	308.300	325.300	341.400	346.100
Life Sciences & Health	1.367.500	1.476.600	1.523.900	1.556.200	1.580.500	1.608.000
Logistiek	264.700	298.000	295.000	310.200	310.200	309.700
Tuinbouw & Uitgangsmaterialen	53.000	68.900	71.400	73.800	72.200	71.200
Water & Maritiem	25.800	31.200	30.200	29.900	30.800	30.900
Alle topsectoren	2.926.409	2.906.552	2.937.035	2.972.989	3.045.471	3.134.416

4. Veel dynamiek op arbeidsmarkt van topsectoren

Elk jaar verruimt 1 van de 6 werknemers de topsector voor een andere sector of stopt met werken. Tegelijkertijd komt een zelfde percentage aan nieuwe werknemers de topsectoren binnen. Het aantal werknemers dat binnen dezelfde topsector van baan wisselt is ongeveer 1 op 14.

Deze cijfers demonstreren de flinke dynamiek en mobiliteit van werknemers binnen de arbeidsmarkt van topsectoren. Ze onderstrepen daarmee tegelijk het belang van leven lang ontwikkelen van werknemers die van baan of sector wisselen.

Er zijn daarbij flinke verschillen tussen topsectoren onderling. In de sector Life Sciences & Health (LSH) is de in- en uitstroom van werknemers met 11%-12% relatief laag vergeleken met sectoren die een grote flexibele schil hebben zoals de Creatieve Industrie (26%) en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen (22-24%). De doorstroom binnen de LSH sector zelf is daarentegen met 10% relatief hoog.

Topsector	Gemiddelde instroom (2011-2023)	Gemiddelde uitstroom (2011-2023)	Wisselingen binnen sector (2011-2023)
Agri & Food	20%	19%	4%
Chemie	14%	13%	2%
Creatieve Industrie	26%	26%	4%
Energie	15%	15%	4%
HTSM	17%	16%	4%
ICT	20%	17%	6%
Logistiek	18%	17%	5%
LSH	12%	11%	10%
Tuinbouw & Uitgangsmaterialen	24%	22%	3%
Water & Maritiem	17%	16%	3%
Alle topsectoren	17%	16%	7%

5. Aantal werknemers met ICT-beroepen neemt toe

Binnen de topsectoren is het aandeel van werknemers met een ICT-beroep in de afgelopen tien jaar gemiddeld toegenomen van 6% naar 10%.

Met name binnen HTSM en in de ICT-sector is het aantal ICT-ers hoog en groeit het aantal ICT-ers sterk. Maar ook in de meeste andere sectoren is een toename van ICT professionals zichtbaar. Digitale skills zijn nodig om de digitalisering van sectoren vorm te geven.

Het gemiddelde % werknemers met een technisch (niet ICT-) beroep is hetzelfde gebleven, met grote verschillen tussen sectoren onderling.

Topsector	ICT-beroepen		Technische beroepen	
	2013	2023	2013	2023
Agri & Food	1%	2%	27%	26%
Chemie	3%	2%	54%	48%
Creatieve industrie	5%	8%	9%	13%
Energie	4%	7%	54%	52%
HTSM	14%	22%	41%	38%
ICT-sector	38%	50%	7%	6%
Life Sciences & Health	1%	1%	2%	3%
Logistiek	1%	3%	5%	7%
Tuinbouw & Uitgangsmaterialen	1%	4%	17%	23%
Water & Maritiem	2%	0%	52%	50%
Alle topsectoren	6%	10%	16%	16%

6. Percentage vrouwen in meeste topsectoren gestegen

Bij vrijwel alle topsectoren is het aandeel vrouwen tussen 2013 en 2023 met een paar procentpunten gestegen. Dit is goed nieuws in het kader van de Techniekpact doelstelling om meer vrouwen in de techniek te krijgen.

De grootste stijging was zichtbaar in de topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen, waar het percentage vrouwen toenam van 33% naar 39%. In de sectoren Logistiek en Life Sciences & Health bleef het aandeel vrouwen gelijk.

Wat betreft het % vrouwen zijn er wel grote verschillen tussen topsectoren onderling. In de Life Sciences & Health (LSH) werken veruit de meeste vrouwen (82% in 2023), terwijl de sector Water & Maritiem het laagste percentage vrouwen heeft (16% in 2023).

Topsector	Aandeel vrouwen in 2013	Aandeel vrouwen in 2023
Agri & Food	30%	33%
Chemie	19%	22%
Creatieve Industrie	49%	51%
Energie	15%	18%
HTSM	18%	21%
ICT	22%	26%
Logistiek	23%	23%
LSH	82%	82%
Tuinbouw & Uitgangsmaterialen	33%	39%
Water & Maritiem	13%	16%
Alle topsectoren	51%	52%

7. Vergrijzing neemt toe binnen topsectoren

Het aantal 55-plussers in alle topsectoren is tussen 2013 en 2023 duidelijk toegenomen. Gemiddeld steeg het percentage 55-plussers in de topsectoren van 17% in 2013 naar 23% in 2023. De grijze golf zal de komende jaren nog verder toenemen met stijgende vervangingsvraag als gevolg. Duurzame inzetbaarheid en leven lang ontwikkelen van medewerkers blijven dus erg belangrijk.

De grootste stijging van het aantal 55-plussers is zichtbaar in de sector Chemie, waar het percentage toenam van 18% naar 31%. De sector met het laagste aandeel 55-plussers is de ICT-sector, waar slechts 14% van de werknemers 55 jaar of ouder is.

Topsector	Aandeel 55+ in 2013	Aandeel 55+ in 2023
Agri & Food	16%	23%
Chemie	18%	31%
Creatieve Industrie	15%	18%
Energie	17%	23%
HTSM	16%	22%
ICT	10%	14%
Logistiek	20%	26%
LSH	19%	24%
Tuinbouw & Uitgangsmaterialen	16%	21%
Water & Maritiem	21%	26%
Alle topsectoren	17%	23%